

MOTIVATION OF SOCIAL BEING OF STUDENT YOUTH IN THE CONTEXT OF EDUCATING ITS SOCIAL DIRECTION

The fundamental sapid parameters of motivational component as a form of social direction of student youth is being examined in this article. Student environment provides a system of motives of social being of students being examined both as positive characteristics of educational process and negative display of their behaving.

Key words: motivational component, social direction, educational process

УДК 37.06:372.31:316.62

Панагушина О.Є.

ПРОБЛЕМА СОЦІАЛІЗАЦІЇ МОЛОДОГО ПОКОЛІННЯ ПІД ВПЛИВОМ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДІЖНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

У статті розглядаються деякі аспекти соціалізації сучасного молодого покоління в умовах діяльності молодіжних організацій. Автор статті розкриває особливості соціалізації молоді в діяльності неформальних молодіжних організацій, спрямовує науковий погляд на дослідження проблеми соціалізації юних під впливом молодіжних організацій, що функціонують у мережі Інтернет.

Ключові слова: соціалізація, молодь, молодіжні організації, суспільство.

Сучасний український соціум перебуває у складному періоді суспільних змін, коли старі принципи моралі і права вже не працюють ефективно, а нові тільки зароджуються і напрацьовуються. Особливо від такого стану суспільства потерпає молоде покоління. У вирі соціально-політичних і культурно-етичних змін молоде покоління почуває себе обділеним увагою дорослих. Часто молодих не розуміє навіть найближче оточення – педагоги, батьки, родичі. Це спонукає до відчуження, формує потребу в самоствердженні, призводить до постановки нереалістичних цілей, а не досягнення їх викликає невдоволеність. Саме звідси в молодого покоління виникає відчуття власної неадекватності й низька самооцінка, особливо гостра потреба в увазі й повазі дорослих. Бажаючи включитися в “дорослу” діяльність, молодь і, насамперед, учнівська, інтуїтивно шукає спосіб застосування своїх сил і талантів у різних (формальних і неформальних) молодіжних і дитячих організаціях, об’єднаннях, групах, угрупованнях, проводячи в них увесь свій вільний час.

Проблема входження молодого покоління в життя, його адаптація до поточного стану цього суспільства, процес соціалізації юних перебуває нині в колі проблем, що вивчаються вітчизняними і зарубіжними науковцями. Серед наукових джерел з означеної проблематики на увагу заслуговують праці Н.Заверико, Г.Лактіонової, І.Зверевої, А.Капської, В.Оржеховської, С.Харченка та ін. Особливий інтерес у контексті проблеми діяльності підростаючого покоління в різноманітних молодіжних організаціях становлять роботи О.Бездверної-Хомерікі, А.Гулевської-Черниш, С.Диби, Ю.Жданович, О.Карпенко, Л.Ярової та ін.

Мета статті – розглянути проблему соціалізації молодого покоління в умовах впливу на нього діяльності різних молодіжних організацій.

За останні роки в ході соціокультурної, політико-економічної трансформації українського суспільства і переходу країни до демократичної моделі управління суттєво змінилися риси молодого покоління. Сучасна молодь характеризується підвищеною мобільністю, пізнавальною активністю – вона здатна в короткий термін формувати в своєму середовищі різні психологічні установки, які певною мірою визначають динаміку розвитку й спрямованість людини на наступне життя, на суспільну активність, на вміння забезпечувати свою гідну життєдіяльність.

Однак, сьогоднішній економічний і соціальний стан українського суспільства, відповідно і його соціально-культурно-дозвіллева система, не сприяють всебічному розвитку молодого покоління. Соціологічні дослідження показують, що в поточний час найбільший вплив на формування юних, є вулиця – 44 %, меншою мірою сім'я – 32 %, школа – 13 %, держава – 7 %, релігія – 4 %. Домінування фактора “вулиця” – одна з особливостей соціального оточення сучасної учнівської молоді поза сім'єю і школою. Саме на “вулиці” більшість з неї проводить своє дозвілля. При цьому відбувається це не на самоті, а в складі неформальних молодіжно-підліткових груп і угруповань. Через недостатність знань, брак життєвого досвіду, загальної культури частина молоді схильна до сприйняття негативних впливів і може бути втягнена в асоціальну або навіть в антисоціальну діяльність неформальних молодіжних об'єднань.

Неформальні молодіжні об'єднання – це організації, в яких функції, засоби, методи дій не знайшли відображення у формальних правилах, статутах і нормативах. Вони відносяться до аморфних спільнот – це структурно нерозчленовані, доволі нестійкі утворення з розмитими межами, не визначеним якісним і кількісним складом. Джерелом виникнення і розвитку неформальних молодіжних утворень стають різні чинники, серед них – невідповідність між зростаючими потребами юних в соціально активній життєдіяльності і обмеженими можливостями їх реалізації. Визначальним чинником утворення неформальних молодіжних об'єднань є протистояння поколінь, кожне з яких формує “свій імідж” (“шестидесятники”, “бумери”, “покоління ікс”, “посттїксери”) та не бажає наслідувати “імідж” попереднього покоління [8; 9].

Виразні протестно-епатажні форми молодіжних об'єднань виникли на Заході приблизно в 1956-1958 роках ХХ ст. Поняття “шпана” (“хальбштарк”) – це не знане раніше в молодіжно-підлітковому середовищі явище, що порушувало спокій громадян, з'явилося в Німеччині. Схоже було відоме у Великобританії – “теди” і “моди”, Франції – “блэзоннуар” (“чорноблзники”), Швеції – “раггари” та ін. [1; 6; 9]. Тогочасні неформали вирізнялися підкресленим протистоянням дорослим, невдоволеністю своїм життям, своїми соціальними і культурно-дозвіллевими можливостями. Це було специфічне молодіжно-підліткове середовище, яке справляло потужний вплив на процес соціалізації нового покоління.

Загальновідомо, що неформальні молодіжно-підліткові об'єднання живуть у ритмі свого часу, у ритмі змін та справжнього “живого”, практичного інтересу до життя. Більшість неформалів, що наявні в Україні, за своїм походженням є вторинними. Перші подібні угруповання були зафіксовані в Сполучених Штатах Америки та Західній Європі. Наша молодь копіювала те, що вона бачила на сторінках західних журналів, екранах кіно, телебаченні, і з часом такі ж молодіжно-підліткові угруповання, як виразна “прикмета часу”, з'явилися на вулицях наших індустріальних міст [2].

На початку 90-х років минулого століття стрімко розвивалися різноманітні неформальні молодіжні ініціативи, формувалася “молодіжна субкультура” – це було специфічне молодіжно-підліткове середовище, витоки якого в молодіжному “андеграунді” Радянського Союзу. Саме “неформальне” молодіжно-підліткове середовище, яке розглядається дослідниками як складова молодіжної субкультури, здійснювало потужний, переважно негативний, вплив на соціалізацію молоді [3; 4]. Найяскравіше молодіжна субкультура почала проявлятися у сфері дозвілля і певною мірою зачепила трудові і сімейні відносини. При цьому доречно підкреслити, що молодіжна субкультура – це своєрідна культурна автономія підростаючого покоління, яка формує внутрішній світ молодих, їй властивий зовнішній протест проти всього, що створено дорослими, проти їх культури, цінностей, традицій. Саме тому в суспільстві превалує упереджено-негативна думка стосовно молодіжно-підліткової субкультури, хоча вона несе в собі певні тенденції оновлення, в ній присутня динаміка розвитку. Існують популярні теорії, згідно з якими соціалізація молодого покоління розглядається як наслідок існування молодіжної субкультури, складовими якої є неформальні молодіжні об'єднання або групи для проведення вільного часу.

Неформальні молодіжні об'єднання виникають, як правило, незалежно від бажання дорослих, у результаті дозвільної діяльності підлітків і молоді, в основному поза школою, частіше “на вулиці”, спортивних майданчиках, стадіонах, у клубах, танцювальних залах – тобто в громадських місцях масового перебування юних. Ці молодіжно-підліткові утворення досить неоднорідні, відрізняються одне від іншого соціальною, політичною, релігійною, полікультурною спрямованістю, організаційною структурою, кількістю учасників, їх складом за віком і статтю, спрямуванням і масштабами діяльності, зміст якої позитивно чи негативно впливає на процес соціалізації нового покоління. “...Виникнення неформальних молодіжних об'єднань підлітків має двоїстий, активно-реактивний характер. З одного боку це – природний, переважно спонтанний витік нагромадженої і невитраченої енергії особистості підлітка, з іншого боку – саме суспільство провокує такі дії тими негативними явищами, які проявляються в його розвитку [10: 45]”. Утворенню неформальних молодіжних об'єднань сприяють наступні чинники: потреба особистості у самореалізації, тобто прагнення бути самим собою, без чого жодна людина не може себе почувати повноцінною; “зараження” і наслідування; так званий “стадний інстинкт”; наявність конкурентів, опонентів і навіть ворогів, від яких треба самозахиститися [10].

Узагальнення різних інформаційних матеріалів, насамперед, з наукових джерел, дозволяє констатувати, що неформальне молодіжне об'єднання утворюється і формується як людська спільність “своїх” і особливе соціально-виховне середовище, своєрідна школа життя, яка виховує і спонтанно соціалізує молодь. Потрапивши до такої організації, молодь пройде вдалу чи невдалу соціалізацію, що відповідно позитивно чи негативно позначиться на її майбутньому житті.

Зазначимо, що складність проблеми виокремлення соціалізуючих впливів неформальних об'єднань на сучасну молодь, як позитивних, так і негативних, зумовлюється тим, що: члени цих організацій (об'єднань, груп) важко йдуть на контакти; більшість з них не має конкретних цілей і планів, а діє спонтанно, або за вказівкою “з боку”; значна кількість об'єднань (угруповань) спонтанно створюються і розпадаються; в науковому доробку обмаль матеріалів про зміст і форми діяльності неформальних молодіжних організацій.

Сьогодні особливо гостро постала проблема впливу засобів масової інформації на молоде покоління. Серед найдієвіших електронних засобів комунікації є мережа Інтернет. Саме тому особливу увагу маємо звернути на діяльність різноманітних молодіжних організацій в мережі Інтернет. Ознайомлення з віртуальною діяльністю таких організацій дає підстави говорити про їхній переважно негативний психологічний вплив на розвиток і становлення молоді. Механічне надання навчальним закладам комп'ютерної техніки, відкриття значної кількості Інтернет-клубів, поява комп'ютерів удома, обумовлюють низку проблем пізнавального, етичного, морального характеру.

Молодь виявляє неабиякий інтерес до інформаційних систем, і якщо вона не в змозі використовувати комп'ютерну техніку в школі, або вдома, вишукує різноманітні способи доступу до роботи в мережі Інтернет (Інтернет-клуби, віртуальні прес-центри, автоматизовані робочі місця батьків, персональні комп'ютери товаришів, родичів, сусідів та ін.). Прискорення в останнє десятиліття темпів інформатизації українського суспільства і, зокрема, загальноосвітніх навчальних закладів, поряд з позитивним впливом на навчально-виховний процес привносить у молодіжно-підліткове середовище нові, раніше не відомі, відповідно не дослідженні, наслідки [5].

Вільний доступ молодого покоління до комп'ютерної мережі деякою мірою відслідковується за статистичними показниками їхніх правопорушень та тенденціями до помітної криміналізації молодіжно-підліткового середовища. У перші роки ХХІ століття державна статистика не фіксувала серед засуджених молодих людей, котрі вчинили б злочин у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж. Вперше подібна статистика з'явилася в 2003 році. Серед засуджених за такі види злочинів питома вага молоді склала 100 %, у 2004 році – 62,5 % [7: 531-532].

За допомогою комп'ютера можна добути будь-яку інформацію. Сучасна молодь добре розуміє роль інформації у своєму житті – головної інтелектуальної зброї в наш динамічний інформаційно насичений час, а тому заглиблюється в мережу Інтернет з метою отримання якомога більшої кількості інформації. При цьому слід зазначити, що саме в Інтернеті інформація постійно змінюється, доповнюється, по-новому форматується.

Сьогодні Інтернет-технології знаходяться у стадії швидкого формування, розвитку, удосконалення. Відтак, цілком доречно, інформатизацію віднести до масової культури, яка повністю адаптована до ринкової реальності. Поняття “творити” і “продавати” в цій царині є синонімами. У мережі Інтернет поряд з пізнавальною інформацією панують “світ задоволення”, сумнівних розваг, “фальшивих цінностей”, неправдивої інформації (за професійним жаргоном – деза, дезінформація, висвітлення псевдоподій), маніпулювання (спосіб впливу на поведінку певних соціальних груп). І весь цей гіпермедіа простір володіє незліченним багатством виразних засобів впливу – звук, текст, анімація, колір, графіка тощо, яким активно користуються молодіжні організації, втягуючи у віртуальний вир новітніх комунікацій (навіювання, прищеплення, певною мірою гіпнозу) молодих.

Віртуальний світ комп'ютерної мережі, де самостійне спілкування юної особи відбувається найчастіше з нереальними асоціальними персоналіями, вигаданими, не завжди позитивними героями, сумнівними виданнями – є серйозною проблемою, тому що справляє потужний тиск на емоційну сферу і психіку молодих, обумовлюючи формування інтровертивного типу особистості – замкнутого, спрямованого на себе, тобто самоспоглядального, достатньо інтелектуально розвинутого максималіста [5].

Протидіяти небезпеці негативного впливу на молоде покоління небажаної інформації можна через постійне вивчення, розуміння, коригування, педагогічний нагляд за процесом освоєння та обсягом оволодіння юними комп'ютерною технікою. Це зумовлює потребу здійснювати дослідження, які б розкрили ризики впливу на сучасну молодь інформатизації – джерела легкодоступної, нерегульованої і неконтрольованої інформації. Означені актуальні проблеми, що випливають із глобальної інформатизації суспільства, можуть негативно відбиватися на формуванні особистості її соціалізації. Особливої уваги потребує молодь, яка освоює хакерство, адже тенденції поширення цього явища мають загрозливий характер. Водночас, важливим і нагальним є пошук нових знань, про специфіку впливу інформаційних систем на сучасну молодь, її виховання, навчання, соціалізацію.

Таким чином, соціалізацію сучасної молоді слід розглядати як складне, багатогранне суспільне явище, важливою складовою якого є різнопланова діяльність молодіжних організацій. На сьогодні можливості молодіжних організацій в процесі соціалізації молодого покоління далеко не вичерпані. Для посилення позитивного впливу цих структур на процес соціалізації юних має налагоджуватися тісна співпраця та здійснюватися ефективний зворотній зв'язок між молодіжними об'єднаннями, органами державної влади, представниками соціально-педагогічної сфери, неурядовими структурами. Саме в цьому напрямку вбачаємо перспективи подальших досліджень.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Громов А.В., Кузин О.С. Неформали: кто есть кто? – М.: Мысль, 1990. – 270 с.
2. Каплин А.И. Неформальные группировки и проблемы организации досуга молодежи / Острые углы воспитания: сборник статей / Комис. по делам несовершеннолетних при Совете Министров БССР; сост. и науч. ред. А.Е. Тарас. – Мн.: Народная асвета, 1990. – С. 42-50.
3. Кулик В., Голубоцька Т., Голубицький О. Молодь України. Сучасний організований молодіжний рух та неформальна ініціатива: дослідження. – К.: Центр дослідж. проблем громад. суспільства, 2000. – 460 с.
4. Луков В.А. Особенности молодежных субкультур России // Социум. – 2002. – № 10. – С. 80-84.
5. Панагушина О.Є. Моніторинг впливу інформатизації на соціалізацію сучасної молоді / Вісник Луган. націон. пед. ун-ту імені Тараса Шевченка. – 2006. – № 18 (113). – С. 181-187.
6. Панагушина О.Є. Соціально-педагогічні проблеми соціалізації підлітків у неформальних молодіжних організаціях / Наукові записки Вінницького державного педагогічного

- університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія. – 2007. – Вип. 20. – С. 196-201.
7. Статистичний щорічник України за 2004 рік; Держ. комітет статист. України / [за ред. О.Г. Осауленка]. – К.: Вид-во “Консультант”, 2005. – 588, [3] с.
  8. Технологии рекламы и PR: учеб. пособие / Б.Л. Борисов. – М.: ФАИР- ПРЕСС, 2004. – 618, [6] с.: ил.
  9. Хойбнер Т. Вызов неприкаянных: модные волны и молодежные течения – тедеы, хиппи, панки, рокеры – в западном мире / [Пер. с нем. Г.Гаева и Л.Егоровой]; науч. ред., послесл. и коммент. А.Ефремова. – М.: Мол. Гвардия, 1990. – 302, [2] с.: ил.
  10. Чернета С.Ю. Організаційно-педагогічні умови соціалізації підлітків у неформальних молодіжних об'єднаннях: дис. ...канд. пед. наук: 13.00.05 – К., 2005. – 218 с.

Панагушина О.Е.

ПРОБЛЕМА СОЦИАЛИЗАЦИИ МОЛОДОГО ПОКОЛЕНИЯ ПОД ВЛИЯНИЕМ МОЛОДЕЖНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ

В статье рассматриваются некоторые аспекты социализации современного молодого поколения в условиях влияния на них молодежных организаций. Автор статьи раскрывает особенности социализации молодежи в деятельности молодежных организаций, направляет свой научный взгляд на исследование проблемы социализации юных, обусловленной влиянием молодежных организаций, которые функционируют в сети Интернет.

Ключевые слова: социализация, молодежь, молодежные организации, социум.

Panagushina O.E.

THE ISSUE OF SOCIALIZATION OF YOUNG GENERATION WITH THE INFLUENCE OF ACTIVITIES OF YOUTH ORGANIZATIONS ON IT

There are some aspects of socialization of contemporary young generation, in terms of influence the youth organizations on it, considered in this article. The author is discovered the specifics of youth socialization in the activities of youth organizations, directed the science view on the socialization, in terms of influence the youth organizations on it, which are operated in the Internet network.

Key words: socialization, youth, youth organizations, society.

УДК 37.034

Степанова О.А.

СИСТЕМА ЗАПОБІГАННЯ ВИЯВАМ АУТОАГРЕСІЇ В МОЛОДІЖНИХ УГРУПОВАННЯХ ГОТІВ

У статті подана система профілактики аутоагресивної поведінки представників молодіжного угруповання готів.

Ключові слова: аутоагресія, субкультура, молодіжне середовище, готи.

У сучасний період демократичних реформувань і державного оновлення особливої ваги набуває соціально-педагогічна робота з молоддю. В кризових умовах молодь найбільше страждає від падіння ідеалів, загострення нігілізму, рухливості системи цінностей, зміни світогляду, що призводить до утворення неформальних молодіжних субкультур.

Феномен молодіжних субкультур давно пригортає до себе увагу багатьох дослідників. Учені намагаються пояснити причини з'яви субкультур економічними, соціальними, культурологічними причинами, виводять його з конфлікту “батьків і дітей”.

Готична субкультура нараховує вже більше 30 років історії свого існування й отримала славу девіантного деструктивного молодіжного угруповання, де відбувається депресивне сприйняття світу й мають місце девіантні вияви у формі аутоагресивної поведінки.